

Slovenski dom

Štev. 151

V Ljubljani, v petek, 4. julija 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Popolno sodelovanje med Italijo in Nemčijo na vseh bojiščih:

Duce pregledal nove motorizirane oddelke, namenjene na rusko fronto

Ducejev govor v spomin letalskega pionirja Maršala Balba

Rim, 4. julija. s. Včeraj zjutraj je Duce pregledal drugo veliko motorizirano skupino ekspedicijskega zbora, določenega za rusko bojišče.

V Ducejevem spremstvu so bili: načelnik generalnega štaba general Cavallero, načelnik nemškega vojaškega odposlanstva v Rimu general Rintelen ter načelniki generalnih štabov Oboroženih Sil. Dalje so bili navzoči Tajnik Stranke, člani vlade in vodstva stranke ter tuji vojaški odposlanci. Postavljen je bil oder, na katerem se je slovesnosti udeležila številna skupina ranjenecov ter pohabljenec, s katerimi se je Duce prijazno pogovarjal.

Cete so ponosno nastopile z vsem orožjem in prevoznimi sredstvi. Duce jim je spregovoril nekaj vzpodbudnih in pozdravnih besed. Potem so oddelki brezhibno korakali mimo Duceja ter vzbujali nadvse živo navdušenje velike množice, ki se je zbrala pri paradi in ki je ob mimohodu vsakega oddelka toplo pozdravljala.

Ob koncu mimohoda je Duce posebno pohvalil poveljnika velike enote ter se med navdušenim pozdravljanjem množice oddaljil.

Rim, 4. julija. s. Med enim zadnjih pregledov neke pilotske šole v osrednji Italiji, je Duce v proslavo Itala Balba imel naslednji govor:

»Častniki, gojenci-piloti, letalci! Danes je za italijansko letalstvo dan ponosa in žalosti hkratu. Zdaj je leto dni, ko je maršal Balbo šel nadzirati čete pri Tobruku in je strmoglavil pri tem v plamenih, s njim pa vsa posadka. Dovolite, da se ga ob tej žalostni, pa slavni obletnici spomnim, čeprav je površno.

Šest in dvajset let je bil v prvem razdobju moj učenec, v drugem razdobju moj pripadnik in v tretjem razdobju moj zaupni sodelavec. Bil je komaj fantič, ko se je v viharji zimi 1914-1915 oglašil v Milanu pri uredništvu »Covoc«. »Covoc« je bil zares gnezdo, kjer so se mladi volkovi nove Italije pripravljali, da obračunajo s pacifističnimi živinčeti, ki so se hoteli zasidrali v sramoti in nečasti tistih, ki jih pomnimo iz Giolittijevih časov.

Ko je izbruhnila vojna, je Italo Balbo odšel kot prostovoljec ter prebil vsa vojna kot planinec. Planinec je ostal malo tudi vedno in sicer v svojem hrepenenju po višavah. Po koncu vojne je bilo treba osvojiti si zmago in vstati je lažjem. Dve leti, tri leta trdih bojev in krvavih spopadov, med katerimi so tisoči fašistovskih mučencev padli po italijanskih cestah in trgih.

Italo Balbo je poglavar skvadristov v dolini Pada. Prav pred dvajsetimi leti sem odšel v Ferraro, da bi ugotovil, kaka globoka moralna sprememba se je dogodila med ljudstvom na tej rodoviti in plemeniti zemlji. Po treh letih je prišel pohod na Rim.

Pomnite, da bi danes ne bilo pohoda na Moskvo, pohoda, o katerem ni dvoma, da bo zmago-

vit, če bi pred dvajsetimi leti ne bilo pohoda na Rim, če bi ne bili mi prvi med prvimi dvignili protiboljševiške zastave.

Mi smo bili gospodarji in smo morali začeti z obnovitvijo Italije, ne samo stvarno, temveč tudi z duhovno obnovitvijo. Treba je bilo dobiti italijansko letalstvo, katero sem dobil zmanjšano na skrajni obseg. Ni imelo več strojev in niti ni več vedelo, kaj mora letalstvo biti.

Nekaj let potem sem Itala Balba poklical v podtajništvo za letalstvo in kmalu potem sem ga postavil za ministra.

Prišla je doba velikih poletov: prvi Ferrari-ov polet iz Rima v Tokio, Locatelli-jev in za njim De Pinedo-ov polet. Po posamičnih poskusih so prišli poleti v skupini. Prvi je bil čez južno Atlantsko morje.

Predstavljajte si sami globoko ganotje treh milijonov Italijanov v Braziliji, ko so videli, da so se prikazala italijanska krila nad mestom in nad tlemi velike države, ki so jo oni oplodili s svojim znojem in s svojo krvjo. Zatem je prišel polet nad severnim Atlantskim morjem. Bil je težavnejši, toda tudi ta je uspel. Ogromna množica

je letalec sprejela ob povratku v Rim. Ošabni do- nebniki najbolj plutokratskega mesta, New Yorka, so videli, kako krožijo zmagovita krila nove, mlade Italije na njimi.

Potem mi je Italo Balbo bil dragocen sodelavec kot guverner Libije in vodja Oboroženih Sil v italijanski severni Afriki. V spominu nam je še vse, kar je storil: od preselitve 20.000 ljudi do graditve velike ceste, ki veže obe libijski meji in katere korist se je pokazala v zadnjih dogodkih.

Italo Balbo je bil močan in strasten pilot in je v svoje pohude vlival navdušenje in disciplino svojega duha. Pripadal je tistemu italijanskemu rodu, ki sem mu jaz dal naslednje ponosno geslo: »Živeti nevarno! Če hočeš ceniti smisel in ponos življenja, moraš to življenje živeti nevarno! Bodi miren pred nevarnostjo, samo tako je boš obvladal in dobil zmago!

Tudi vam velja to navodilo. Uspeli boste, kadar se boste čutili eno s strojem, ko boste čutili, da ne leti stroj, temveč da letite vi, ko se boste na nebu miru in na nebu vojne čutili mirne in gotove s tisto naravnostjo, s katero švigajo lastavice in orli po prostorih.«

Bollettino No. 393:

Un efficace attacco sull' isola di Cipro

Il Quartiere generale delle Forze Armate comunica:

Nostri bombardieri hanno attaccato una base aerea nell'isola di Cipro. Nell'Africa settentrionale a Tobruk l'aviazione dell'Asse ha colpito posizioni impianti logistici e batterie contraeree provocando incendi ed esplosioni ed ha bombardato

base aeree ad est di Marsa Matruh). Aerei nemici hanno compiuto incursioni su alcune località della Cirenaica.

Nell'Africa orientale vivaci azioni di artiglieria sul fronte di Uolcheit (Gondar). Nel Galla e Sidamo le grandi piogge ostacolano lo svolgimento delle operazioni.

Vojno poročilo štev. 393:

Uspešen letalski napad na otok Ciper

Glavni stan italijanskih vojnih sil objavlja: Naši bombniki so napadli eno izmed letalskih oporišč na otoku Cipru.

Severna Afrika: Letalstvo osi je v Tobruku zadelo postojanke, naprave in skla-

dišča in protiletalske baterije ter izzvalo požare in eksplozije ter je bombardiralo letalska oporišča vzhodno od Marsa Matruha.

Sovražna letala so priletela na nekatere kraje v Cirenajki.

Vzhodna Afrika: Močno delovanje topništva na bojišču pri Uolcheitu (Gondar). V Gali in Sidamu pa veliko deževje ovira razvoj operacij.

Tretja seja sosveta Ljubljanske pokrajine

Visoki Komisar Eksc. Grazioli o preskrbi Ljubljane z mlekom, o zvišanju plač, o reševanju delavskih in obrtniških vprašanj

Ljubljana, 4. julija.

Visoki Komisar je včeraj dopoldne sklical sejo pokrajinskega sosveta. Po odobritvi dopisnika prejšnje seje so začeli pretesati vprašanje o preskrbi z mlekom. Eksc. Grazioli je sporočil sovetu ukrepe komisarijskih uradov, da bi se Ljubljani zagotovilo to živilo, tako potrebno prebivalstvu, zlasti pa otrokom. Po obravnavanju raznih načinov za čim ugodnejšo rešitev tega vprašanja, je Visoki Komisar sporočil sovetu navodila, ki jih je dal za določitev cene, dovoza in razdeljevanja mleka. S temi ukrepi bo Ljubljani preskrba z mlekom zagotovljena in to po najmanjši ceni, ki jo dovoljujejo sedanje razmere.

Potem je Visoki Komisar dal v razpravo vprašanje o povišanju plač ter sporočil sovetu predloge delavcev in delodajalcev. Zastopnikom delavskih stanov, ki so pri razgovoru sporočili podatke organizacij, je Visoki Komisar zagotovil svojo posebno pozornost, katero bo posvečal moralnim in tavnim vprašanjem, ki se tičejo delavstva.

Številke o pomorski vojni z Anglijo v juniju

Berlin, 4. julija. s. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

V boju proti Angliji je letalstvo ponosi potopilo trgovsko ladjo s 5000 tonami in bombardiralo pristaniške naprave v jugovzhodni in jugozahodni Angliji. Včeraj so nad Rokavskim prelivom angleška letala skušala prileteti nad zasedeno ozemlje. Sovražnik je pri tem izgubil 15 lovskih in pet bojnih letal, na naši strani pa je bilo izgubljen samo eno letalo.

Sovražnik je ponoči na raznih krajih severozahodne Nemčije metal rušilne in zažigalne bombe, ki so ubile nekaj civilnih oseb, nekaj pa ranile. V Bremenu in v Oldenburgu je bilo porušeno nekaj stanovanjskih hiš. Nočni lovci in protiletalsko topništvo je sestrelilo tri napadalna angleška letala.

Boj proti angleški oskrbovalni plovbi je tudi v juniju prinesel pričakovane velike uspehe. Vojna mornarica in letalstvo sta potopili 778 tisoč 950 ton sovražnega trgovskega brodovja. Pri tem so podmornice same potopile 417.450 ton. Temu je treba pristeti še velike izgube, ki jih je imel sovražnik zaradi min. Poleg tega

Sprejemi pri Duceju

Rim, 4. julija. s. Duce je v navzočnosti grofa Ciana sprejel predsednika albanske vlade Shevketi Verlacija, s katerim je imel dolg razgovor.

Rim, 4. julija. s. Duce je sprejel senatorja Manlija Morgagnija, predsednika Agencije Stefani, ki mu je podal obširno poročilo o svojem nedavnem potovanju po Hrvaškem in po Grčiji. Morgagni je Duceja obvestil, da je bila v Zagrebu in v Atenah služba Agencije Stefani izpopolnjena in oba urada Agencije Stefani delata v popolnem obratu. Stefanijeva poročila prevajajo sproti in redno dostavljajo dnevnikom, ki jih objavljajo v celoti ali pa v obširnih izvlečkih. Duce je sprejel poročilo na znanje in je izrazil senatorju Morgagniju svoje zadovoljstvo zaradi nove in koristne pobude Agencije Stefani.

Danska izganja ameriške konzulate

Kopenhagen, 4. julija. s. Danski zunanji minister je sporočil, da je Danska poslala vladi Združenih držav spomenico, v kateri pravi, da je Danska prisiljena zahtevati od ameriške vlade, naj umakne z danskega ozemlja vse osebje konzulatov. Danska vlada je morala to storiti, ker Dansko veže z drugimi evropskimi državami tesno sodelovanje in pa ker danski konzulati v Združenih državah ne morejo več opravljati svojih poslov.

Priprave za selitev sovjetske vlade iz Moskve

Carigrad, 4. julija. s. Nekateri tuji diplomati, ki so prišli iz Moskve, pripovedujejo, da je Stalin v sredo zvečer baje v zasebnem pogovoru izjavil, da je pripravljen preseliti sedež vlade iz Moskve na Ural in sicer najprej v mesto Sverdlovsk, če bi Nemci začeli ogražati Moskvo. Če bi bilo potrebno, bi se vlada selila potem še dalje in sicer v sibirsko mesto Omsk.

Kakor poroča francoska uradna agencija, naj bi bil Stalin pri tej priliki izjavil, da so na Uralu pripravljene zaloge vojni potrebščin in živeža, ki naj bi omogočale večleten odpor. Vse priprave za selitev vlade so že izvedene.

Vesti 4. julija

Italijanski poslanik v Zagrebu Casertano, je včeraj izročil Paveliču svoje izkaze.

Nemški tisk razpravlja o sovjetskem načinu vojskovanja in pravi, da je ta način že davno bil označen za boljševiški način. Kako se mišljajo Sovjeti vojskovati, najbolj priča Stalinov govor, v katerem je ta rotli sovjetsko vojaštvo in prebivalstvo, naj pri umiku požiga poslopja, zaloge in polja, uničuje prometne in druge naprave in da pri tem ne sme poznati usmiljenja ne do ljudi, ki bodo trpeli in še manj do imetja in dobrin.

Začetek nemške ofenzive od Ledenege do Črnega morja

Včerašnje uradno poročilo pravi, da je bila prekoračena mejna reka Prut in da se je začel vdor v Moldavijo

Hitlerjev glavni stan, 4. julija. s. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Nemške in romunske vojne sile so včeraj skupno prekoračile v severni Moldaviji reko Prut ter začele prodirati proti Dnjestrju.

Tako so zavezniške armade na vsem bojišču od Črnega morja do Severnega Ledenege morja prešle v napad.

Dočim se je sovjetsko vrhovno poveljstvo do sedaj trudilo, da bi nemški pohod zadržalo na meji in prešlo v protinapad, se sedaj dozdeva, da je odprta sila sovjetske armade zlomljena. Na vsej fronti se sovražnik umika pred našimi četami.

Uničevalna bitka vzhodno od Bialistoka je dejansko zaključena. Zaključek te bitke je največjega zgodovinskega pomena. Mnogo strelskih, konjeniških in tankovskih divizij sovjetske vojske je bilo uničenih. Oddelki vojske in letalstva so v najtesnejšem sodelovanju pregnali bežečega sovražnika.

Bukarešta, 4. julija. s. Ofenziva se je začela v zadnjih 48 urah tudi v Moldaviji (Bukovinji). Nemško letalstvo je 24 ur zaporedoma bombardiralo vse sovjetske naprave, potem pa so v noči od srede na četrtek nemški in romunski motorizirani oddelki prekoračili Prut v severni Moldaviji in tako prodrli v Bukovino in Besarabijo. Spopadi s sovjetskimi silami so bili zelo divji, toda Sovjeti niso mogli ovirati zmagovitega začetka ofenzive zavezniških sil. Po prestopu Pruta, so se motorizirani oddelki razcepili, da bi tvorili veliki žep, v katerem bodo obkolili in zaprli sovjetske čete. Prva od teh kolon koraka proti severu, druga pa proti severozahodu, da bi dosegla obrežje Dnjestra, ki so ga pred letom dni prekoračili rdeči. Po prvih poročilih se boji razvijajo v nemško korist.

Berlin, 4. julija. s. Sovjetski ujetniki pripovedujejo važne stvari o razlogih, iz katerih izvira zagrizeni ter srditi odpor sovjetskih čet v bojih z Nemci. Za bojovniki so starešine, ki imajo na-

log ubiti vsakogar, ki ne strelja, ki se umika pred bojem, ki odloži orožje ali se skuša vdati. Sovjetski komisariji pripovedujejo svojim vojakom, da Nemci ujetnike takoj postrele, obesijo ali kar sežgo. Neki komisar se je celo povzpelo do trditve, da Nemci odirajo mrtna trupla sovjetskih vojakov in ndajejo kožo v stroj.

Na vzhodnem bojišču je bil te dni zajet pehotni poročnik Kozakov, ki je izpovedal, da je sovjetsko vrhovno poveljstvo sklenilo napasti Nemčijo v avgustu. Skupina armad naj bi prodrla na Poljsko ter v Slezijo, da bi potem zasedla vso Poljsko, posebne divizije pa naj bi prekoračile Karpatse ter se spustile na Madžarsko in na Slovaško.

Budimpešta, 4. julija. s. Madžarsko vrhovno poveljstvo sporoča:

Naše čete, ki napredujejo onstran Karpatov, so pridobile na ozemlju. Naše letalstvo je z uspehom bombardiralo sovjetske oddelke na umiku.

O operacijah madžarske vojske poročajo še: Ozemlje, na katerem se bore madžarske čete, je zelo pripravno za obrambo. Sovjeti so v letu dni utrdili vse vrhove, doline in prehode. Toda navzile temu so madžarske čete v vseh smereh strle nasprotnikov odpor. Po hudih bojih se jim je posrečilo napredovati za 80 do 45 km. Na mnogih krajih madžarske čete odločno merijo v ravnino in doline. Protiletalsko topništvo je zadnje dni preprečilo sovjetske letalske vdore na madžarsko ozemlje.

Od 1. avgusta dalje bodo vse nemške znamke imele samo Hitlerjevo podobo.

Na krovu angleške letalonosilke »Furious« je eksplodiral bencinski tank nekega letala. Štirje člani posadke so bili ubiti, šest pa ranjenih.

Predsednik grške vlade general Colacoglu je zastopnikom tiska izrazil osebno zahvalo za pomoč, ki so jo pri njegovem delu dosedaj nudile italijanske čete.

Nemški poročevalski urad javlja, da je letalski oddelk, ki ga vodi znani polkovnik Moelders, samo v štirih dneh sestrelil 190 sovjetskih letal. Razen tega je ta sloviti oddelk uničil na tleh 150 nasprotnih letal, veliko pa jih poškodoval.

Španija in Portugalska sta v Lizbonu podpisali gospodarsko in finančno pogodbo.

Turška vlada bo na današnji seji najbrž dala važno izjavo o sedanjem političnem položaju

Terza riunione della Consulta provinciale

L'Alto Commissario Ecc. Grazioli ha dato direttive per il rifornimento della città con il latte e per l'aumento dei salari

Questa mattina l'Alto Commissario ha convocato la Consulta provinciale. Approvati i verbali della seduta precedente, si è iniziato l'esame del problema della fornitura del latte. L'Ecc. Grazioli ha messo al corrente la Consulta sulle pratiche che svolte dagli uffici dell'Alto Commissariato per assicurare alla città questo alimento tanto necessario alla popolazione e specialmente a quella infantile. Esaminate le varie pratiche svolte per assicurare la soluzione del problema nella forma più favorevole, l'Alto Commissario ha comunicato alla Consulta le direttive impartite per stabilire il prezzo, la fornitura, la distribuzione.

Con tali provvedimenti la fornitura del latte sarà assicurata a Lubiana al prezzo minimo perduto dalle condizioni attuali.

Esaminato il primo punto dell'ordine del giorno l'Alto Commissario ha posto in discussione gli aumenti salariali, dando comunicazione alla Consulta della proposta dei lavoratori e di quelle dei datori di lavoro. Ai rappresentanti delle categorie di lavoratori che alla discussione hanno portato il contributo dei lievi e dei dati forniti dalle organizzazioni,

l'Alto Commissario ha assicurato la sua particolare attenzione ai problemi morali e materiali che interessano le categorie dei lavoratori. Anche per quanto concerne la situazione degli artigiani l'Ecc. Grazioli ha assicurato l'esponente di questa categoria che i problemi della stessa saranno particolarmente esaminati, tenendo conto delle singole necessità.

Il rappresentante degli operai dell'industria ha sottoposto all'Alto Commissario una serie di problemi interessanti della categoria. L'Eccellenza Grazioli riassumendo la discussione si è riservato di emanare al più presto l'ordinanza che stabilirà gli aumenti salariali. Parlando della sua visita alle popolazioni del capitanato distrettuale di Novo mesto, visite che gli hanno dato modo di rendersi conto della realtà e dell'operosità di quelle popolazioni, ha esaminato anche la situazione della città, esponendo alla Consulta le sue precise direttive, che, se sono di rigoroso rispetto delle prerogative concesse dal decreto del Duce non tollerano che esse siano comunque male interpretate.

Durante la riunione hanno parlato i consultori, il dott. Moseri per la parte dell'approvvigionamento e l'avvocato Zennaro per la parte legale.

Ce vas zanima, kako nastajajo bonboni...

Ljubljana, 4. julija.

Velika skladišča čakajo na sladkor, ki ga dovažajo s kolodvorov, kadar pride pošiljka. To se dogodi vsakega toliko in toliko časa, kadar gre zaloga starega sladkorja že h koncu. Z vozovi ali avtomobili dovažajo sladkor v slaščičarne, tovarne bonbonov. Tu čaka, kdaj ga bodo uporabili za izdelovanje bonbonov. In če vas zanima, pa pojdimo na kratek sprehod po tovarni bonbonov.

Od trdega do tekočega sladkorja

Ni skoraj potrebno, da bi vam razlagali, da je potrebno za izdelovanje bonbonov sladkor v trdem stanju staliti tako, da je tekoč. Kako to store? Vreče sladkorne sipe pripeljejo na posebnih vozčkih v poseben oddelek, kjer so parni kotli. Določeno količino sipe, kolikor je pač rabijo za tako ali tako vrsto sladkorja, potem stresejo v poseben bakren kotel, katerega potem trdno zaprejo, da ne more priti do sladkorja niti malo zraka. Potem poseben delavec spusti v posebno posodo pod kotlom paro, ki prihaja iz strojnice, ki je na sosednjem dvorišču. Pod pritiskom pare se začne potem sladkor topiti. Ko je sladkor doleden čas nad paro in je že staljen, ga streseta dva delavca iz bakrenega kotla na mizo. Miza ni iz lesa ali železa, ampak iz kamna. Debeli je nekaj centimetrov in gladka kakor steklo.

Kako naredite zmes za bonbone

Ko sladkor stresejo na kamnito mizo, ga začne posebni strokovnjak obdelavati. Ko sladkor obdelava na mizi, je treba največje pazljivosti, kajti od tega postopka na mizi je odvisno vse, kakšen bo sladkor oziroma bonboni. Ali bodo kisli ali sladki ali bodo imeli takšen ali drugačen vonj in okus. Preden tekoči sladkor stresejo na mizo, le-to potresejo s sladkorjem, ki je v prahu, kakor to delajo gospodinjice, kadar želijo mesiti, pa potresejo dno skledice z moko. Prav tako tudi tukaj menda zato, da se sladkor ne prime mize. Posebni mojstri, ki so zaposleni pri tem delu, imajo na rokavi posebne rokavice, ki so iz kože in niso tako občutljive za toploto. Na rokavi morajo nekaj imeti, saj kdo bi delal in gnetel tekočo vročo snov. Vse delo, to moramo takoj že od začetka omeniti, je izredno čisto in za snago zelo skrbno. Posode so izbrisanice, da se svetijo, mize porbane, delavci, ki imajo opravka s sladkorjem, imajo omenjene rokavice na rokavi, vsi predpasnike, tako da je sladkor res okusno narejen.

Tekočo zmes začno najprej gneti in sladkor se le počasi ohlaja. Tej zmesi potem dodajo mojstri posebne sladkorne sirupe. Od sirupov, ki jih dodajajo sladkorni zmesi, je potem odvisno, kakšno barvo ima sladkor ali kakšen okus ima. Črna vrsta sirupov je tista: malin, limonin, smrekov in še mnogoteri drugi. Sirupa je treba le malo dodati tej tekoči zmesi, kajti sirup je močno zgostil, če ga dodamo, da se majhna količina. Ko je sladkorju dodana zadostna količina sirupa, je treba se vedno tekoči sladkor dobro gneti, tako da dobi vsa zmes enako barvo. Treba je gledati, da ni kaj kaj več sirupa skupaj, kar bi pokvarilo kakovost bonbonov.

Ko je tako sladkor primerno pobarvan in je dobil določen okus, ga potem zvaljajo z rokami v precej debele svaljke. Ti svaljki čakajo, kdaj bodo šli v stroj.

Kakšen je stroj, ki »dela« sladkorčke

Stroj, s katerim izdelujejo bonbone, je kaj enostaven. Sestavljen je iz dveh valjev. Vsak valj ima okrog in okrog urezane posebne modele n. pr. maline, modele s podolgovatimi, okroglimi ali drugačnimi oblikami, kakršno imajo pač bonboni.

Tudi drugi valj ima prav takšne oblike. Valja sta potem pritrjena drug na drugim tako, da ima sladkorna zmes možnost, da gre med obema valjema. Model enega valja pa se vedno točno ujema z modelom drugega valja, oba skupaj pa dasta obliko bonbona. Oba valja se potem začeta vrteti, seveda na parni pogon ali elektriko, pripravljene svaljke pa začeta valja vleči med se. Tako gredo na eni strani svaljki med valja, na drugi strani pa pridejo iz valjev že bonboni, ki imajo že določeno obliko. Ti bonboni so še mehki in jih je treba nekaj časa pustiti ležati na dolgi mizi, ki je okovana s pločevino, to pa zaradi tega, da se bonboni prej ohladijo. Ko bonboni tako nekaj časa leže, se kmalu ohladi in so že godni za tehtanje in pakiranje. Nekateri bonboni se sicer drže še skupaj, pa jih delavke spet denejo drugega od drugega.

Zavijanje in odpošiljanje

Izgotovljene bonbone potem odnesejo v skladišče bonbonov. Tu jih denejo po kakovosti na posebne police, kajti so bonboni, ki so mnogo boljše, če nekaj dni ali celo nekaj tednov leže. To je posebno važno pri polnjenih boljših bonbonih, ki zahtevajo za svojo »sladkost« kar po več mesecev in so šele tedaj užiti. Prav tako morajo čakati tudi znane melnice precej časa, preden so dobre za prodajo.

Seveda gre izdelovanje iz dneva v dan enako naprej. Kakšne bonbone izdelujejo, pa je odvisno od tega, kakšna so naročila. So dnevi, ko venomer izdelujejo na primer samo smrekove bonbone ali pa mlečne bonbone. Kadar izdelujejo eno vrsto bonbonov, jih izgotovijo toliko, kolikor je naročil, pa še za zalogo nekaj. Izgotovljeni sladkor potem spravijo v posebne lične skatle, tehtajo količino bonbonov, ki tehtajo po navadi 3 kg in jih odpravijo po pošti naročniku.

Tako smo si na kratko ogledali, kako izdelujejo enostavne bonbone, seveda pa je izdelovanje boljnih, tako imenovanih »filanhi« bonbonov mnogo težje, povrh pa zahteva to delo večjih in spretnih mojstrov.

Roosevelt naklonjen ustanovitvi Judovske države v Palestini

Rim, 3. julija. S. Znaní cionistični voditelj dr. Weizmann, predsednik svetovne cionistične organizacije in ravnatelj judovske agencije za Palestino, je sporočil angleški vladi, da je judovski finančni svet v Združenih državah pripravljen dati Angliji največjo možno podporo, v zameno pa zahteva, da se angleška vlada obveže, da bo odstopila judom vso Palestino s Srednjim Libanom, da bi se tam ustanovila judovska država. Iz dobro poučenih krogov se izve, da je angleška vlada sprejela te predloge severnoameriških judov in s tem ponovno pustila na cedilo Arabce. V pristojnih krogih menijo, da sta predsednik Roosevelt in njegova žena odlična podpornika ustanovitve judovske države v Palestini. Ameriška površnost ne pripisuje Arabcem nobenega pomena in smatra arabsko pleme kot nekaj manjvrednega. Do Weizmannovega koraka je prišlo takoj po potovanju Rooseveltovega sina v Palestino. Ta je obiskal v Palestini več judovskih naselbin in imel več oglednih govorov na Jude. Najbolj zanimiv pa je bil njegov govor v Tel Avivu, kjer je med velikanskim navdušenjem judov izjavil, da mu je njegov oče naložil v dolžnost, da zagotovi judom, da podpira Bela hiša v celoti vse judovske zahteve do Palestine in da upošteva nujnost, da se Palestini pridele še bližnja plodna zemljišča, da bi mogla nova država gospodarsko lepo uspevati.

je zgrabil čoln in ga potisnil čisto k bregu. Dobro je izražal... čoln je butnil ob breg. S krikom, polnim groze, je zamorec skočil s čolna v temo. Padel je na strmo sipino in se z velikim trudom zvelkel na suho.

Rdečebredčev odhod je bil bolj dostojanstven. Previdno je stopil preko krmila na sipino in dospel na breg brez najmanjše nevarnosti.

Čoln pa se je zopet oddaljil od brega in tonil vedno globlje. Kmalu se je iz vode videl samo še rob. Končno je izginil tudi ta. Rdečebredčev se je prijel za ranjeno lice, odstranil iz rane drobce lesa in se divje zasmejal.

»Sklenil sem, da ga spravim s sveta. Svoj sklep sem tudi izvršil.«

Zadovoljen se je oddahnil in sedel na tla, da si odpočije. Moral pa je še razrešiti neko važno vprašanje: ali je Lenny imel pravico do deleža pri nagradi?

Prav za prav bi to bilo skrajno krivično.

Robin in Oktober sta spoznala nevarnost, ki jima je pretihala, ko je začela voda vdirati skozi deske na dnu kabine. Robin najprej ni mogel verjeti svojim očem. Ko pa je zaslišal udarce železnega droga, pokanje lesa in grganje vode, ki je vdiral v čoln, je odrevel od groze.

S pomočjo žepne svetilke je začel mrzlično iskati, da bi našel kakšen predmet, s katerim bi prebil lino. Deska, ki je tvorila vrata v umivalnico, se mu je zdela najbolj primerna. Toda pritrjena je bila z močnimi vijaki. Ves njegov trud, da bi jih odvil, je bil zaman.

»Potapljam se, kajne?« je mirno vprašala Oktober.

Z Goriške in Krasa

»Slovenski dom« naročite najlažje če nakazete malenkostno naročnino 6 lir kar po pošti nakaznici za internacionalni promet na naslov Uprava »Slovenskega doma«, Ljubljana, Kopitarjeva 6. — Kdor je stalen naročnik »Slovenskega doma« bo lahko dobil izredno lepo knjigo »Slovenčev koledar« za 9 lir in 2 liri za poštno in pošiljkatne stroške. — (Za nenaročnike »Slovenskega doma« ali »Slovenca« ali »Domoljuba« ali »Bogoljuba« pa bo stal koledar 20 lir.) — Koledar bo obsegal čez 220 strani formata 23x30,5 cm — to je skoraj oblika polovice strani »Slovenskega doma«. — Naročnino za »Slovenčev koledar« pošljite kar istočasno z naročnino za list po pošti nakaznici. — Tiskali bomo le toliko izvodov koledarja kolikor bo prednaročil. — Ne odlašajte, ampak naročite »Slovenski dom« in »Slovenčev koledar« čimprej!

S Hrvaškega

Madžari na Hrvaškem za sodelovanje. Hrvaški notranji minister je sprejel večje odposlanstvo madžarske narodnostne skupine na Hrvaškem. Delegati so mu izrazili čustva popolne zvestobe madžarske manjšine hrvaški državi z željo, da bi mogli povsod sodelovati, da bi se poglobilo prijateljstvo med obema narodoma. Minister je odgovoril, da jemlje na znanje ta zagotovila madžarske narodne manjšine in rekel, da bo v najkrajšem času potrdil pravila, ki se tičejo delovanja madžarske narodnostne skupine.

Navdušenje za borbo proti boljševizmu. »Novi list« poudarja navdušenje evropskih narodov za borbo proti boljševizmu in ugotavlja, da so se vse zdrave sile evropskih narodov sedaj združile v borbi za osvoboditev človeštva te kuge, ki razsaja že čeli dve desetletji. Kmalu bo nastopila ura, ko se bo odigrala smrtna borba za oblasti iz Moskve in šele tedaj se bo svet čutil končno prostega marksistične pošasti in osvobodeno plutokracije, katero predstavljajo Churchill in njegovi prijatelji.

Kazenski proces proti biševemu načelniku davčne uprave v Banjaluki (sedanji Luki) Gorgju Radivoji se je pod sedanjim režimom na Hrvaškem hitro obnovil. Radivojša je imel na vesti več poverljiv, povrh tega pa še umor Fuada Derviša, ki je bil imenovan na njegovo mesto, čim so bile ugotovljene številne nepravilnosti v poslovanju. Številne priče, ki so bile o tej stvari zaslišane, izpovedujejo precej obremenjeno za Radivojšo, zlasti pa pobijajo njegov zagovor, da je bil tedaj, ko je streljal na svojega naslednika, nepriseben. Radivojša je po rodu Srb.

Komentariji Paveličevega govora. Govor, ki ga je pred nekaj dnevi imel poglavnik dr. Pavelič v sejni dvorani nekdanjega hrvaškega sabora, so vsi listi obširno komentirali. Listi označujejo govor kot »magnó cartho« vsega hrvaškega javnega in privatnega življenja. »Novi list« pravi, da so zakonitost, delo, poštenje in disciplinarnost njegovi temelji.

Stalin se je 10 dni prekasno spomnil ruskega ljudstva

Rim, 4. julija. s. Rdeči car je naslovil na rusko ljudstvo dramatičen govor in napovedal neizogiben polom s tem, da je izjavil, da je domovina v veliki nevarnosti, kajti navzlic vsem naporom rdeče vojske napredujejo Fašistične sile neprestano. Rdeči car je zapadel popolnoma pod vpliv angleške vojaške misije in tako je izgovoril enako teatraličen govor kakor so vsi Churchillovi. Stalin je v svojem govoru spomnil carja Aleksandra, ko je pozval ljudi ob Dniestr, Volgi in pod Uralom, naj ponovno dejanja iz Napoleonovih časov in naj zmagovitemu sovražniku postavi nasproti neizmernost Rusije s tem, da bo uničevalo satev in žetev, požgalo vasi, naselja in mesta, skratka naj store vse tako, da se bo sovražnik zlo mil, kakor so se tedaj zlomila krila Napoleonovemu orlu Komaj je Stalin nehal govoriti, je London že začel ploskati. O Stalinovem govoru so se pa v mednarodnih krogih slišale naslednje sodbje:

1. Prekasno je že, da bi mogel Stalin posnemati carja Aleksandra, kajti na to bi moral misliti že deset dni prej in ne pustiti, da bi sile Osi stisnile njegovo vojsko.

2. V Napoleonovih časih so vojniki pešali ali pa jahali, preskrba pa je prihajala z vozovi. Danes pa je mesto konja zavzelo letalo, vojniki se pa vozijo z avtomobili in tako morejo v enem tednu premeriti daljavo, ki so jo mogli poprej komaj v dveh mesecih. Dogodki bodo tudi pokazali, da je Stalin v Angležih pridobil najslabše vojaške svetovalce, kar jih sploh je. Od prvih dni vojne pa do danes je beležila Anglija eno samo dolgo vrsto vojaških in diplomatskih porazov, ki v polni meri označujejo nesposobnost Londona, da bi bil dorasel moderni vojaški, diplomatski in psihološki situaciji. Tudi nikogar ne preseneča, da je London v sedanjem spopadu pokazal isto miselnost kakor leta 1914. in psihološko gledanje iz Napoleonovih časov, glede ruskih stvari pa miselnost,

plina temelji nove Hrvatske. Tako ne bo prostora za korupcijo bivše jugoslovanske države, kajti vsako posredovanje pri državnih oblasteh bo najstrožje kaznovano.

Opozorilo s policije

v zvezi z zločinom nad 10 letno Plevanič Danico

Ljubljana, 4. julija.

Dne 23. junija 1941, to je na kresni večer, je izginila ob 20.30 zvečer od doma v Polakovici ulici št. 13 v Šiški desetletna Plevanič Danica, katere truplo so našli dne 1. julija 1941 ob osmih zjutraj na žitnem polju za gorensko progo v bližini Brejčeve ulice.

Z dosedanjimi poizvedbami se je ugotovilo, da je Plevaničeva pred odhodom od doma izjavila nekim osebam, da gre gledat kres na griček nad Bellevuejem. Kr. Kvestura vabi vse starše tistih otrok, ki so se nahajali na kresni večer na gričku v »Kozlovi dolini« nad hotelom Bellevue, naj se nemudoma zgloše po možnosti z omenjenimi otroki na kriminalnem oddelku 3. nadstropje št. 25. Istočasno se pozivajo tudi vsi meščani, zlasti tisti, ki stanujejo v Šiški in ki so videli na kresni večer kakšno desetletno deklico v spremstvu moškega hoditi po ulicah, ali ki so pozneje slišali kakšno vpitje ali stokanje, naj se prav tako javijo pri navedenem oddelku. Opozorjamo vse starše, naj ne puščajo svojih otrok, zlasti ne v večernem času brez nadzorstva iz stanovanj, da bi se slični zločini v bodoče ne mogli več ponavljati.

Ker se večkrat dogodi, da izvajajo razni moški otroke s seboj, naj starši prijavijo vsak tak primer takoj policijskim oblastem.

Ksenija Kušjeva kot Rozina v »Seviljskem brivcu«

Ljubljana, 4. julija.

Včeraj zvečer je na našem opernem odru nastopila kot Rozina v »Seviljskem brivcu« gđc. Ksenija Kušjeva. Letos smo torej videli poleg Noninje in Ivančičeve že tretjo oblikovalko v igralsko in še bolj pevsko precej težavni vlogi. Gđc. Kušjeva je sicer v zadovoljstvo občinstva, ki je v nepopolnem gledališču sprejelo pevko s simpatijami, zadovoljivo rešila svojo nalogo, vendar bo v pevskega oziru potrebno še nekoliko prizadevati si do čistejšega zvoka v srednji in visoki legi. Popraviti bo morala tudi v vokaliziranju nekaterih vokalov. Sicer pa je bila popolnoma razumljiva, le tu pa tam v recitativih ji je bil glas premalo prodoren. Igralka je bila boljša in je zadovoljila. Seveda moramo k celotnemu njenemu nastopu opozoriti še nervoznost človeka, ki pade v ansambel brez dovoljnih režijskih skušenj in še nenavajenosti na dirigenta. Gotovo bo v nadaljnjih predstavah svojo pevsko partijo zboljševala.

Berlin, 4. julija. s. Govor Stalina je vzbudil v berlinskih političnih krogih le malo zanimanja. Zanimivo je dejstvo, da je rdeči car smatral za potrebno, da je svojemu ljudstvu očrtal položaj Sovjetske kot katastrofalne in se je dalo razumeti, kakor da je domovina v nevarnosti. Ni izključeno, da je imel Stalinov govor tudi namen, dopovedovati, da ruski in angleški svet nista presenečena sprico te nove katastrofe. Zanimivo pa je navesti s tem v zvezi nek članek v Stockholmu, ki pravi, da je Stalinov govor popolnoma sličen začetku dogodkov, ki bodo enaki naglim in zmagovitim umikom angleškega kova. Potrebno pa je navesti tudi izjavo Stalina, katere pa angleška propaganda ni omenila, namreč vprašanje: Kakšno korist je imela Sovjetska zveza od pakta z Berlinom? in odgovor: Imela je pol drugo leto časa za priprave. Stalin je, tako pravi berlinska »Nachtausgabe«, uradno potrdil, da se je Sovjetska zveza odločila napasti Nemčijo in da je vzela podpis pogodbe z Berlinom le za pretezo, da je mogla čim bolj podaljšati čas svojih vojaških priprav, da bi končno mogla z večjo verjetnostjo in upom na uspeh izvesti svoje napadalne namene.

na krov, ki je tudi že bil pod vodo. »Ali znaš plavati, Oktober?« »Da... kako daleč in koliko časa?«

Toda ni jima bilo treba bogve kako daleč plavati. Kljub temi sta na svoji levisi zagledala strmo obrežje. Skočila sta v vodo in plavala proti toku. Kmalu je Robin iztegnil roko in zaril prste v ilovico. Kmalu pa je njegova roka pograbila vejo grmicevja...

Oktober je prva prišla do besede. »Kje pa sva sedaj?« je vprašala. »Če bi le imel najmanjši pojem!« je zagodrnjal »Prekleto kamelej!« Prvič se je zgodilo, da je v njeni navzočnosti zaklel; toda v takšnih okoliščinah mu pač ni mogla zametiti. Toda kaj naj bi imele pri tem opraviti kameje?

Hipoma pa je skočil pokonci, jo prijel za roko in dvignil.

»Teči moraš,« ji je rekel. »Če ostaneš doli časa tu v mokri obleki, boš zmrznila. Brez dvoma bova našla v bližini kakšno hišo.«

Spazila sta se skozi grmovje in dospela na drugi strani do kanala. Šla sta ob njem in prišla do nekeke brvi, ki je vodila čez kanal. Ob vznožju griča sta zagledala pred seboj številne luči nekega velikega mesta. Preko njiv sta končno dospela do ceste.

»Zopet sva v naročju matere ceste,« je vesele dejala Oktober. »Toda če je to mesto Littleberg, tedaj me gotovo zadene kap.«

»Vse prej bo kot Littleberg: le bodi brez skrbi,« jo je pomiril. »Toda meni se to mesto zdi tako znano... ne, saj ni mogoče! Vendar pa sem že moral biti nekoč tukaj!«

Dalje.

Na sever, potepuh!

»Ostani kjer si, zamorec, če ne te ustrelim kakor psa!«

»Za božjo voljo, gospod... saj vendar ne znam plavati!«

Ustrelil je proti zamorčevim nogam. Ubogi Bud je prestrašeno zakričal in stekel na vrh.

Les je bil star in preperel. Ob vsakem udarcu se je železni drog zasadil globoko med bruna. Rdečebredčev je bil ves zaripel v obraz in ves premočen od potu zaradi napora, katerega ni bil vajen. Kar olajšane se je začutil, ko je drog predrl dno čolna in je voda začela počasi in tiho curkati skozi odprtino. Toda še mu ni bilo dovolj. Napel je vse svoje sile in odtrgal kos deske... Hipoma je bil v vodi do gležnjev. Zadovoljen s svojim delom je stekel na vrh.

Potisnil je prestrašenelega zamorca v stran in usmeril čoln proti bregu. Čoln se je naglil na stran in se nekajkrat zavrtel okoli svoje osi. Kljub temu pa se je počasi bližal temnemu obrežju. V sredini čolna pa je voda vedno bolj naraščala.

»Ne znam plavati, ne znam plavati!« je stokal Bud.

»Molči, tepec!« je zakričal Byrne ves besen nad njim. »Ko dospemo do brega, skoči!«

Polagoma je tok reke nesel čoln proti bregu. Bil je že tako razbit in poln vode, da ga ni bilo več mogoče krmariti. Byrne je začel računati in je prišel do zaključka, da sta onadva v kabini že do pasu v vodi. Močnejši tok

Odločen boj proti verižnikom in navijalcem

Ljubljana, 4. julija.

Mali in veliki verižniki, brezvestni navijalci cen zadnji čas zelo občutijo strogo kontrolo, ki jo izvaja poseben oddelček na poveljstvu Kraljevih Karabinerjev, ustanovljen in organiziran za pobijanje vseh brezvestnih verižniških in navijalskih spekulacij, ki so se po Ljubljani bohotno razvijale ter so nekateri imeli posebno skrivališča in gnezda, kamor so zanašali razno blago, da so ga potem odnašali na vse strani in vetrove.

Pri okrajnem sodišču je sedaj podanih do 23 kazenskih zadev proti različnim osebam zaradi prestopkov uredbe o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije. Na državnem tožilstvu zaznamujejo tudi veliko število ovadb, prihajajočih od policijske uprave. Vloženih je bilo do 90 ovadb proti najrazličnejšim osebam, ki so zagrešili prestopke po členih 2, 4, 7, 8 omenjene uredbe.

Ovadenih je v prvi vrsti mnogo mesarjev, ker so meso prodajali po višjih in zelo pretiranih cenah, kakor jih je določeval cenik o maksimalnih cenah. Nekateri mesarji so dalje ovadeni, ker so skrivali meso in ga niso hoteli prodajati strankam, posebno ne onim, ki niso bile njihovi stalni odjemalci.

Križe in težave imajo ljubljanski peki. Mnogo jih je ovadenih, ker so prodajali kruh, ki ni imel predpisane teže, to je 1 kg, marveč je kruh tehtal 95, 90 in celo 80 dkg. Nekateri peki so tudi ovadeni, ker so pekli še bel kruh v času, ko je bilo že strogo ukazano, da morajo peki peči le kruh iz enotne moke.

Mnogo je dalje ovadenih različnih trgovcev, ker niso imeli v svojih izlozih pravilno označenih cen ali pa so razno blago prodajali z velikanskim dobičkom, ki ne odgovarja dobičku, kakor ga zakon sam trgovcu določa na podlagi fakturiranih cen. Nekateri trgovci so pač izrabljali trenutni položaj na denarnem trgu in so naposled spreminjali cene blaga tako, da so kar mesto dinarjev zapisali lire, a številka je ostala neizpremenjena. Ti trgovci so pač imeli največji dobiček od zamenjave dinarjev v lire. Seveda bodo sedaj morali za te svoje spekulacije odgovarjati pred sodiščem in bodo prejeli primerne kazni. Skušajo pa nekateri že sedaj, da bi se mogli na kak način izmota pred javno sramoto. To jim ne bo uspelo.

Organi kontrolnega oddelka, kateremu so dodeljeni tudi organi mestnega tržnega nadzorstva, so pregledali tudi natančno poslovanje ljubljanskih gostilničarjev. Mnogi so prav tako ovadeni zaradi navijanja cen in drugih manipulacij, ki niso dovoljene v gostilniškem poslovanju.

Dalje so bile državnemu tožilstvu prijavljene tudi mnoge kmetice, ki niso hotele na trgu prodajati jajc, kakor tudi drugih življenjskih potrebščin ter so zahtevale zelo visoke cene, ki niso bile predpisane v maksimalnem uradnem ceniku.

Ze dostikrat je bilo z uradnega mesta udarjeno, da bodo kaznovane tudi one osebe, ki skušajo preplačati razne potrebščine in blago preko cene, ki jo zahteva prodajalec sam. So tudi v Ljubljani ljudje, ki v svojem pohlepu in v svojem nečednem egoizmu sami draže mnoge življenjske potrebščine in so tako predrzni bili, da so blago jemali vpiro drugih kupovalcev, ki niso bili tako založeni z denarjem in so blago dražili za visoke procenete. Takih oseb je bilo več ovadenih državnemu tožilstvu. Je evadena baš neka ženska, ki se je pobahala in na prsa udarila: »Kaj meni?

Ko obirajo lipo in borovnice

Iz dneva v dan je v lipovem drevju več ljudi, ki pridno obirajo lipov cvet, o katerem smo že zadnjič napisali nekaj vrstic. Obiranje lipe spada bolj v fantovski delokrog in le redko je videti, da bi bila kakšna deklica v drevsu. Posebno mnogo nabiralec je v lipah, ki se vrste ob vsej Dunajski cesti proti Ježici. Ze zadnjič so oblasti in časopisje opozarjali, da je treba paziti in ne lomiti celih vej, vendar se mnogi tega nasveta niso držali, kajti po hodniku leže precej odlomljenih vej.

Tudi za borovnice se je začela že prava sezona. Posebno otroci gredo že zgodaj zjutraj v družbi v gozd. Tam si porazele prostore in začno trgati črne sadeže. Na Rožniku in Golovcu je vse polno mladih nabiralec, posebno kadar je lepo vreme. Nekateri, ki so bolj urni, naberejo po več litrov jagod, katere potem skuha doma ali pa jih prodajo. Če se zvečer sprehaš ob vnožju Rožnika ali Golovca, pa lahko vidiš, kako se mladi nabiralci vračajo domov s polnimi posodami borovnic, s črnimi rokami in nič manj črnimi zobmi.

Lahko plačam blago po ceni, kakor jo jaz hočem. Denarja imam dovolj!

Pri državnem tožilstvu so vse te ovadbe registrirali in odredili, da se uvede po zakonu predpisano kazensko postopanje. Kazenski sodnik-podrednik na okrožnem sodišču bo prihodnje dni razpisal več zanimivih kazenskih razprav proti verižnikom in navijalcem cen. Tudi na okrajnem sodišču teko nove zadeve. Pri mnogih verižnikih so zaplenili različno blago. Naposled moramo omeniti, da so v Ljubljani še kljub verižništvu in navijalstvu mnogi solidni in pošteni trgovci, ki skušajo po svoji vesti in točnosti ustreči strankam in svojim odjemalcem in lvegajo mnogo za to, da bi ohranili trgovino na solidni in pošteni podlagi. Taki trgovci pa imajo tudi mirno vest in so vedno pravi pripravljeni pokazati knjige o svojem trgovskem poslovanju, jih ne skrivajo, kakor imajo prakso nekateri, ki vodijo ne samo dvojno, marveč kar četvorno in še višje knjigovodstvo.

ŠPORTNE VESTI

1:0, 2:0, 3:0, 3:1, 3:2, 3:3 in 3:4

Tako so namreč padali goli pri tekmi za naslov najboljšega nogometnega moštva Nemčije. Tekma je bila odigrana med dosedanjim nemškim prvakom Schalke in pa dunajskim Rapidom. S to zmago si je dunajski nogometni svet po dolgem času osvojil prvo mesto v hudi konkurenci nemških klubov. Prav zanimivo je, kako so padali goli. Človek bi mislil, da bodo Dunajčani popustili, ko so imeli že tri gole v mreži. Pa temu ni bilo tako. Krepko so poprijeli in slavili nepričakovano zmago. Goli so padali takole: v 6 min. (Hinz), v 7 min. (Eppenhoff) prvega polčasa za Schalke. V 12 min. drugega polčasa spet Hinz za Schalke. Potem pa so prišli do besede Dunajčani. V 15 minuti je zabil prvi gol Schors, potem pa je tri pogodke za svoje barve dosegel znameniti Binder v 17 min. iz prostega udarca, v 18 min. iz 11 metrovke in 25 minuti spet iz prostega udarca. Sodi je precej površno Reinhardt iz Stuttgarta, vendar pa ni kakšnega nasprotnika bistveno oškodoval. Premagani sicer krive sodnika, da so izgubili, kar pa se zgodi redko.

Na olimpijski progi 3000 metrov je tekkel pred dnevi na troboju najboljših treh berlinskih atletskih klubov tudi črnolasi švedski svetovni rekorder Källarna, ki se je preje pisal Jonsson. Lanskega leta si je osvojil naslov najboljšega tekača na tej progi, ki je iztrgal Finem ta rekord, ki so ga imeli doslej oni. Progo je pretekel v času 8:09. Lep čas kajne?

Neprijetno presenečenje je dosegel v nogometnem tekmovalstvu nekdanji nizozemski državni prvak Ajax. Izgubil je namreč odločilno tekmo z drugorazrednim moštvom Zwaluven. Bitka je končala s 3:1 za drugorazredne, pa čeprav igrajo pri Ajaxu sami znani nogometaši kakor Paauwe, Milder, Vente in drugi.

Še nekaj rezultatov iz nemškega nogometnega prvenstva: Wacker (Dunaj): VfB Stuttgart 5:1, DSC Dresden: Köln 99 4:1, FC Nürnberg: Aussig 11:0, Bayern (Monakovo): Austria 1:5.

Mednarodna nogometna tekma med Madžarsko in Bolgarijo, ki bi morala biti odigrana ono nedeljo je morala biti odložena na nedoločen termin.

FC Zürich bo spet igral v 1. ligi. Klub je bil ustanovljen že leta 1894 in je najstarejši švicarski klub. Vse do leta 1924 je bil tudi večkrat državni prvak. Leta 1936 pa je moral zapustiti prvo ligo. Sedaj pa si je z dvema zmagama spet priboril vstop v prvi razred.

Kakor se sliši je francoska nogometna zveza ponudila švicarski nogometni zvezi, naj bi odigrali prijateljsko mednarodno tekmo, ki naj bi bila v Lyonu. Kakor vse kaže bo do tega srečanja tudi prišlo. Tekma bo 30. septembra.

Znani finski atlet Vartiainen se je naselil v Berlinu. Zadnjič je nastopil tudi pri neki športni prireditvi in je pretekel progo 3000 m v času 8:29.8.

Ceprav so Švedi lanske leto iztrgali nekaj dolgočasnih rekordov Finem, ki slove kot mojstri v tekli na dolge proge, vendar imajo slednji še vedno nekaj svetovnih rekordov.

Razen Källarna in Hägga imajo Švedi še Hellströma in dolgočasnega Arneja Anderssona. Oba odlično zastopata švedske dolgočasnike, posebno na progi 3000 metrov.

Obvestila mestnega prehranjevalnega urada

Da bo sladkor čim najbolj pravilno razdeljen, vabi mestni preskrbovalni urad vsa industrijska podjetja, kakor tovarne likerjev, kexsa, marmelade, sirupa in tudi slaščičarne z lastnimi delavnicami, vse izdelovalnice sladkega peciva i. dr., naj se v petek in soboto, 4. in 5. julija zglase v mestnem preskrbovalnem uradu v Mesnem domu na Krekoveh trgu ter mu sporoče natančno zalogo sladkorja, kolikor so ga imeli v zalogi 30. junija, za kakšne namene jim je sladkor potreben, povprečno mesečno porabo sladkorja in produkcijsko sposobnost obrata.

Novi krompir na mestni tržnici, ki ga je davi pričel mestni preskrbovalni urad prodajati po 2 litri, so vse mestne gospodinjice pozdravile z dvojnimi veseljem. Predvsem so bile vesele, da jim ne bo treba več iskati dobrega krompirja, še bolj so se pa razveselile presenečenja drugih prodajalcev krompirja, ki so takoj začeli brisati svoje visoke dosedanje cene in jim prav znatno zniževati. Tako se je krompir kar na mah pocenil za najmanj 20%, obenem pa je mestni preskrbovalni urad poskrbel za tako velike količine novega krompirja, da se lahko takoj založe vsa gospodinjstva.

Zavetišče za dojenčke in otroke za Bežigradom zopet deluje

Mestno zavetišče za dojenčke in majhne otroke v novi veliki delavski stanovanjski koloniji v Lavričevi ulici za Bežigradom je 1. julija spet pričelo posloovati. V teh hudih časih, ko matere morajo hoditi za kruhom in za služkom, je zavetišče v Lavričevi ulici pravi blagoslov za dojenčke, saj ga je mestna občina v resnici idealno lepo opremila in ga je oskrbela z vsemi mogočimi pridobitvami, da dojenčki res ne morejo biti nikjer boljše spravljani kot v tem priščno prijaznem domu naših najmlajših. Dojenčke prinese matere zjutraj v zavetišče in zvečer spet pridejo ponje, med tem jih pa varujejo in s pravo materinsko ljubeznijo zanje skrbijo za ta namen posebno izsolane in izkušene sestre sv. Križa. Kot prava mati skrbi mestna občina dojenčkom seveda za zdravo prehrano in tudi za plenice ter drugo vedno snažno perilo, saj je v zavetišču posebna kuhinja na plin za mleko in razne čajčke, ki jih je marsikdaj treba za ta nežni drobiž. V zavetišču so seveda tudi posebne umivalnice in kopalnice, prav tako pa tudi velika igralnica, da se otročki razgibljejo ob deževnem vremenu, v lepem vremenu pa imajo pred zavetiščem prostorno igrišče. Tu se sedaj izživljajo najmanjši gojenčki mestnega otroškega prehodnega doma, a gori na veliki terasi se sontojijo v svojih posteljicah dojenčki. Opozorjamo matere na ta s srčno dobroto in po vseh sodobnih zdravstvenih in vzgojnih načelih urejeni mestni dobrodelni zavod, naj mu izroče v varstvo svoje ljubljenske, če jih ne morejo same varovati. Prijave sprejema uprava zavetišča vsak delavnik od 9—11.

V treh vrstah...

Nesreča na delu. Včeraj so reševalci sprejeli na postaji ponesrečenega delavca Vidgarja Leopolda iz Podgore. Na delu se je precej poškodoval na nogi in se je prišel zdraviti v bolnišnico.

Močno se je porezala po nogah Kos Justina. Tekala je bosa po poteh Ljubljanskega gradu, pa je skočila na razbito steklenico. Zdravniki so ji morali ustaviti kri, potem pa je lahko odšla v domačo oskrbo.

Konj ga je brcnil. Da je treba biti pri konjih vedno previden, bo vedel povedati tudi Groznik Ivan, ki ga je doma brcnil konj tako močno, da je dobil hude notranje poškodbe. Z dolenskimi vlakom so ga pripeljali v ljubljansko bolnišnico.

V Krki je utonil. Krka je zahtevala v četrtek svojo letošnjo prvo žrtev. Utonil je 26letni uradnik Franjo Susec, ki je bil doma iz Slivnice pri Mariboru. Utonil je, ker ga je sredi reke pri plavanju obšla slabost.

Ogenj je izbruhnil oni dan v Trebnjem. Otroci so zažgali po nepravilnosti gospodarsko poslopje Moravcu Antonu. Ogenj je uničil tudi hišo. Moravcu je zgorelo vse in ima obutno škodo. Pri gašenju so pridno pomagali tudi italijanski vojaki.

Vilice pri kolesu so se zlomile v Velikem Gabru Stepcu, ko se je peljal po klancu navzdol. Z vso silo je padel in dobil hujše poškodbe.

Vajeniška strokovna nadaljevalna šola v Stični

Ljubljana, 4. julija.

Lansko leto je bila ustanovljena za vajence za Stično, St. Vid pri Stični in Višnjo goro vajeniška šola. Združile so se tri občine in sicer zaradi tega, da se je doseglo zadostno število učencev. Obiskovalo je to šolo v tem letu 84 vajencev, od teh je bilo iz Stične 16, iz St. Vida 12, Višnje gore 6. Iz Višnje gore pa 4 niso obiskovali šole.

To je bila edina podeželska vajeniška šola v Ljubljanski pokrajini, ki je bila lani ustanovljena. Na šoli sta poučevala samo dva učitelja in sicer upravitelj Lazar Ivan in p. cist. Bolcar Benedikt. Vse tri občine pa do sedaj niso prispevale ničesar za kritje stroškov, edino občina Stična je dala na razpolago šolske prostore. Kurjavo in razsvetljavo ter obema učiteljema je prispevalo najprej združenje obrtnikov v Stični 3500 din, nadalje bivša banska uprava 2800 din in zbornica za TOI v Ljubljani 400 din. Vajenci so pa prispevali za najnужnejše šolske potrebščine v znesku vsak po 30 din.

Težave so bile s prostori, ker je šolsko poslopje potrebno razširiti, kajti v njej delujejo ljudska, strokovna in kmečko nadaljevalna šola. Za telesno vzgojo mladine pa ta šola nima nobenih prostorov. Poslopje je bilo postavljeno l. 1904 in med tem časom je prebivalstvo naraslo, da prostori več ne odgovarjajo potrebam. Ako bi se poslopje dvignilo za eno nadstropje, bi pridobili 2 veliki učilnici in telovadnico. Povrh tega je še potrebno iz higijenskih razlogov prestaviti in prizidati stranišča, greznice itd. Telovadnica bi pa tudi služila za različna predavanja.

Ljubljana

Koledar

Danes, petek, 4. julija: Urh, škof.
Sobota, 5. julija: Ciril in Metod.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Garbus, Moste-Zaloška 47.

Peyski zbor Ljubljanskega Zvona deluje med nami že nad 35 let. V tem času je dosegel veliko umetniško stopnjo in zavzel med našimi zbori eno prvih mest. Zadnja leta vodi zbor pevovodja g. Dore Matul, ki je s svojim znanjem in ljubeznijo do pesmi pripravil niz stalnih koncertov umetniške vrednosti. Lahko smo uverjeni, da bo koncert v petek, 4. julija skrbno pripravljen. Priporočamo občinstvu, da poseti koncert v častnem številu.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Petek, 4. julija: »Via mala«. Izven. Znižane cene.
Igra skupina mariborskih slovenskih igralcev.
Sobota, 5. junija: »Okence«. Premiera. Izven. Znižane cene. Igra skupina marib. slov. igralcev.
Nedelja, 6. junija: »Okence«. Izven. Znižane cene. Igra skupina slovenskih mariborskih igralcev.

OPERA.

Začetek ob 20. uri.

Petek, 4. julija: Zaprt.
Sobota, 5. julija: »Ero z onega sveta«. Red. Premierski.

V soboto zvečer ob 20. uri bo prva letošnja uprizoritev Gotovčeve opere »ERO Z ONEGA SVETA« za red. Premierski. To folklorno delo, za katerega je izdelal libreto znani hrvatski dramatik Begović, je izvajala naša Opera pred nekaj sezonami z velikim uspehom. Gotovčovo delo so uprizorili razni inozemski odri, kar najbolj dokazuje njegovo kakovost. Šaljiva zgodba o prekanem Hercegovcu, ki premami ljudi, da mu verujejo, da je prišel z onega sveta, je nad vse zabavna. Dejanje se vrši v dalmatinskem Kršu in je narodno pobarvano. Ljubezna glasha, oslonjena na narodne motive, je melodiozna in pevna. Glavne partije bodo peli: Franci, Dolničar in Heybalova. Razen njih še Lupša, Kogejeva. — Dirigent: dr. Švara. Režiser: inž. P. Golovin.

Zahtevajte povsod naš list!

PACCHI POSTALI NUJNI POŠTNI

PAKETI -- URGENTI

Dospejo na naslov ob istem času kakor ekspresna pisma, oddana na pošti istega dne in ob isti uri. Sprejemajo jih v vseh krajih in za vse kraje Kraljevine Italije in kolonij. Potujejo z direktnimi in pospešenimi brzovlaki. Na dom so dostavljeni najhitreje, takoj ko dospejo na namenjeno postajo.

Charlie Chan v San Franciscu

»Ali ste nadzorniku Flaneryju kaj rekli o svoji predstojnosti?«

»Ali more človek žabi iz mlakuže pripovedovati o oceanih, ali pa cvrčku bajati o ledenikih? Naš dragi nadzornik se bo strahom razveselil, ko mu bom dokazal, da sem imel prav jaz. Zato bom počakal ponedeljka.«

Kirk je pospremil gospodično Morrow do vrat.

»Na svidenje,« je rekel. »Nikar pa, da bi slučajno izgubili recept za citrino torto!«

»Brez skrbi, ne bom pozabila!« Chan je pogledal Kirka, ki se mu je bližal.

»Gospodična Morrow je nenavadno simpatična dekle. Kakšna škoda, da svojo lepo mladost kviri v dirki za uspeh prave moške kariere! Materinstvo bi ji mnogo bolj pristajalo.«

»Povejte ji vi to,« je smeje predlagal Kirk.

V petek je Bill Rankeen po telefonu poiskal Chana. Pregledal je arhive »Globusa« iz leta 1912. Njegovo potrpežljivo in skrbno iskanje je ostalo brezuspešno. Našel ni niti najmanjšega članka, niti vrstice, ki bi omenjala ime Eve Diran. Tisti čas list verjetno sploh ni posvečal mnogo pozornosti brzojavkam iz tujine, kakor tudi ne senzacionalnim vestem, ki so od tam prihajale.

»Sedaj grem v občinsko knjižnico, da tam poskusim srečo,« je rekel Rankeen. »Verjetno je, da so nekateri newyorški listi vendarle zabeležili to senzacijo. Gledal bom, da čimprej kaj najdem in vas takoj o najdbi obvestim.«

Prišla je sobota. Življenje v Kirkovi vili je teklo svoj redni vsakdanji tek. Parady se je vrtel po hiši dostojansko in neslišno kot zmerom, ne da bi sanjal, da se težki in črni oblaki zgri-

najo nad njegovo glavo. Chan se je zatopil v knjigo polkovnika Beate. Po knjigi »Življenje«, je vzel v roke še vse druge knjige, upajoč, da bo našel v njih kakšno zanimivo sled.

V soboto zvečer je Kirk ostal v mestu, Chan pa je po večerji odšel na sprehod skozi kitajski del mesta. Ni imel nobenega določenega dela, pač pa je breskrbno ogledoval zanimivosti kraja. Ni odšel na obisk k svojemu sorodniku, temveč se je pomešal med množico sprehajalcev, premikal gor in dol po glavnih kitajskih ulicah.

Ko je zapazil razsvetljeno pročelje mandarinskega gledališča, je sklenil iti v gledališče. Kitajci so že dolga stoletja kulturen narod in cenijo tragedijo mnogo bolj kot film. Ljudje so se gnetli pri vhodu v gledališče. Naenkrat je opazil Willyja Lija, mladega skavta, ki mu je preteklo sredo navzlic svojim najboljšim namenom prekrizal račune. Deček je z velikim zanimanjem gledal fotografije igralcev, ki so bile razobešene po zidovih. Chan se mu je približal s prijateljskim nasmehom.

»Glej ga! Spet sva skupaj!« je rekel v kitajščini. »To srečanje mi je toliko dražje, kolikor tisti večer nisem mogel izreči svoje zahvale za uslugo, ki ste mi jo storili, ko ste pripeljali zdravnika.«

»Dečku so se zablistale oči!«

»Upam, da vas noga nič več ne boli,« je rekel Willy Li, ki je spoznal Chana.

»Vi ste dober deček. Ne čutim nobenih bolečin med hojo. Ali mi hočete povedati, če ste danes že izvršili svoje vsakodnevno dobro delo?«

»Deček se je nakremžil!«

»Še ne. Ni vedno zadosti priložnosti za to.«

»To je točno. Toda če boste sprejeli moje vabilo in pristali na to, da z menoj gledate do predstavo, se vam bo prilika sama od sebe ponudila. Vi veste,

da dobiva tukaj vsak igralec povrh svoje redne plače tudi nagrado pet in dvajset centov za vsako poslanje občinstva. Vstopite notri in kadar boste ploskali, lahko storite dobro delo za več dni skupaj.«

Willy Li ni čakal, da bi se mu reklo dvakrat. Chan je kupil vstopnici in skupaj sta vstopila v dvorano. K sreči sta se našla prostor.

Chan je takoj ugotovil, da se nahaja sredi ljudi, ki so izključno vsi kitajskega rodu. Gledalci so bili oblečeni v svojo lepo svilen narodno nošo. V predhodih med sedeži so skakljali otroci.

Nepretirgoma je igral bučen orkester šestih godal. V posebno napetih trenutkih je godba skoraj utihnula, toda igralci so nepretirgoma deklamirali svoje vloge ob tej spremljavi.

Chan se je hitro življal v igro, ki so jo prednašali odlični in izkušeni igralci in igralke. Ob enajstih se mu je zazdelo, da utegne Willyjeve starše zaskrbeti, kaj je z otrokom in zato je predlagal, da oddata domov.

»Moj oče si ne dela sivih las zaradi mene. On ve, da se človek lahko zanese na skavta.«

Chan ga je navzlic temu popeljal v buffet in ga postregel s kavo in kolačem.

Ko sta se vpenjala po strmi ulici, v kateri je deček stanoval, je Chan pogledal otroka in ga vprašal:

»Vi, ki bi radi vsak dan storili čimveč dobrot, kaj mislite postati, ko odrastete?«

»Postal bom raziskovalec, kakor moj sorodnik Li-Gung.«

»Ah, da, to je tisti, ki je spremljal polkovnika Beate. Ali vam je vaš sorodnik pripovedoval kaj zanimivega o svojih potovanjih s polkovnikom?«

»Pripovedoval mi je krasne stvari.«

»Ali občudujete polkovnika? Ali mislite, da je to velik človek?«

Dalje

Čile — dežela tisočerih nasprotij

Kot ogromna »razglašena« harmonika, ki se razteza čez 35 zemeljskih vzporednikov

Učenjaki si še vedno niso in si verjetno tudi nikdar ne bodo edini v tem, kaj prav za prav pomeni beseda »Čile«, kakor se imenuje ena najbolj zanimivih južnoameriških dežel, ki se razprostira ob Tišem morju. Nekateri mislijo, da je dobila ime po nekem pticu, podobnem našemu drozgu, drugi pa spet pravijo, da je vzeta iz besednega zaklada plemena Inkov, katerih prestolnica je bilo mesto Cuzco v Peruju in ki so »chili« (kar pomeni po naše mrzlo) imenovali pokrajino ob vzhodni tamkajšnje visoke planote. Ta razlaga utegne biti nekoliko verjetnejša.

Naj že bo izvor besede »Čile« kakršen koli, res je, da velja za nas ta dežela danes za eno najbolj neznanih, za deželo tisočerih čudes, kjer so možna vsakovrstna nasprotja.

Pomislimo samo na nenavadno podolgovato obliko te južnoameriške obalne države, ki se vleče kot harmonika od severa proti jugu čez 35 vzporednikov, široka pa je skoraj povsod le kakšnih 500 km. Širina torej tega povprečno le čez tri poldnevne, niti ne, če jih računamo tako, kakor so drugi od drugega oddaljeni na zemeljskem ravni. V Čileu vidiš res lahko vse: morsko obalo, ki se koplje ob Tišem oceanu, ter hribe, ki spadajo med najvišje na svetu. Tu so dalje pušave ali vsaj pustinje, ki so bogate na nitrati (tu dobivajo umetni gnoj, s katerim gnojijo po vsej ameriški celini). Pomaranč na teh pustinjah ni, prav tako daleč naokrog tudi ne kakšnega drugega zelenega drevesa. Na drugi strani pa naletiš tu spet na najredovitejšo pokrajino, odkoder pošiljajo v svet najboljše sadje.

Dvočlana mesta in ljudje

Vidiš čisto moderna mesta, kakor na primer Valparaiso ali Santiago, ki po svoji civilizaciji in tehniki lahko tekmujejo z najmodernejšimi urejenimi prestolnicami na svetu, potem pa so na drugi strani spet takšna, da vse njihove stavbe še nosijo pečat tistih časov, ko so Španci kolonizirali to deželo, in kjer je miselnost tamkajšnjega prebivalstva še približno prav takšna kot je bila v XVIII. stoletju, ko je bila glavna naloga in skrb takratnih gospodov, bojovati se z Aravkani, najbojevitijšim in najbolj divjim plemenom Indijancev, ki so se postavili po robu Špancem pri osvajanju Južne Amerike, ter vzpostavljati novega reda po madriškem vzorcu, reda, kakršnega so si zamišljali kot najboljše takratni evropski Španci.

Toda vrsta nasprotij s tem še davno ni končana. Med štirimi milijoni ljudi vidiš tu naprednjake, ki bivajo po moderno zgrajenih in urejenih hišah, se vozijo z avtomobili in imajo brzogajne zveze z tržišči v New Yorku in Londonu, na drugi strani pa zadnje potomce indijskih plemen, katerih izumiranje pospešuje

jejo z alkoholom. V pijači pozabljajo na svojo slavno preteklost, ko so se borili proti evropskim osvovjevalcem, ter na svojo usodo, ki jim je zapisana...

Pa gremo še naprej. Tu v deželi Čilencev je res mogoče vse:

Vroči pasovi in pokrajine večnega ledu

nizka morska obrežja, kjer ladje dolgo in s težavo pristajajo in spet odrinejo na odprto morje, pa spet visoke obale, kjer se gorske pečine strmo spuščajo v kristalno čisto morje, pravcati labirint zalivov in prelivov, meandrov, prekopov in fjordov, ob katerih rastejo temni gozdovi, in kamor vode od juga čisto prinesejo velikanske ledenice, da se tam počasi tajajo. Med prebivalstvom države Čile so neverjetna

nasprotja tudi v socialnem oziru

Tu je velika vojska delavcev, ki so tehnično izobraženi in zaposleni po tamkajšnjih domačih tovarnah. Industrija je tu med vsemi južnoameriškim državam dosegla najvišjo stopnjo in so sedanje nepravilne razmere na svetu tudi tu vtisnile svoj poseben pečat. Pod čisto drugačnimi življenjskimi pogoji pa žive tisti delavci, ki so zaposleni pri proizvodnji nitrata, omenjenih umetnih gnojil. Prisiljeni so živeti v dušični pustinji. In potem so še kmetje, vezani na veleposestva, ki še vedno prevladujejo, dalje pastirji, ki pasejo živino po širnih pašnikih in ki morda vsako leto enkrat dobe kakšno plačilo, kako je drugod, in sicer po »kurirju«, ki se preko slemen in prelazov približe tja na svoji muli. Pozabiti tudi ne smemo prebivalcev južnih otokov, ob katerih se lomijo valovi in tokovi z Atlantskega in Tihega morja. Tu iščejo rešitve in zavetja ne samo številni brodolomci, pač pa tudi drugi ljudje z vseh koncev sveta, ki bi radi pozabili vsaj za nekaj časa tako imenovano življenje civilizirancev in so se zato zatekli tako rekoč

na »begu pred civiliziranim svetom«

na te mrzle puste otoke južno od Magallanove pomorske ceste, na obalo ob prelivu Beagle, težavni poti med obema oceanoma, ali na obrežje Ognjene zemlje, ki ji je to ime dal slavni pomorščak Magallan, ker so ti otoki žareli v odsevu številnih ognjev, ki so jih bili zakurili Indijanci. Toda tudi semkaj je zdaj že prodrla civilizacija v obliki industrijskih naprav. Predvsem imajo tu tovarne za konzerviranje mesa in strojarne, v katerih stroji najraznovrstnejše kože. Za takšno napredno deželo velja na primer pokrajina ob Prelivu zadnje nade. Njegovo ime spominja na tiste čase, ko so mornarji pluli še samo z jadrnicami in se jih je nekaj

rešilo pred divjimi morskimi viharji, ki so tod še prav posebno siloviti, na to obalo. Ob bregovih tega preliva so danes velike farme, predvsem pa polja, na katerih gojijo mnogo živine. Zato tam tudi zelo uspeva industrija mesnih izdelkov, ki jih v zmrznjenem stanju razpošiljajo na vse kraje.

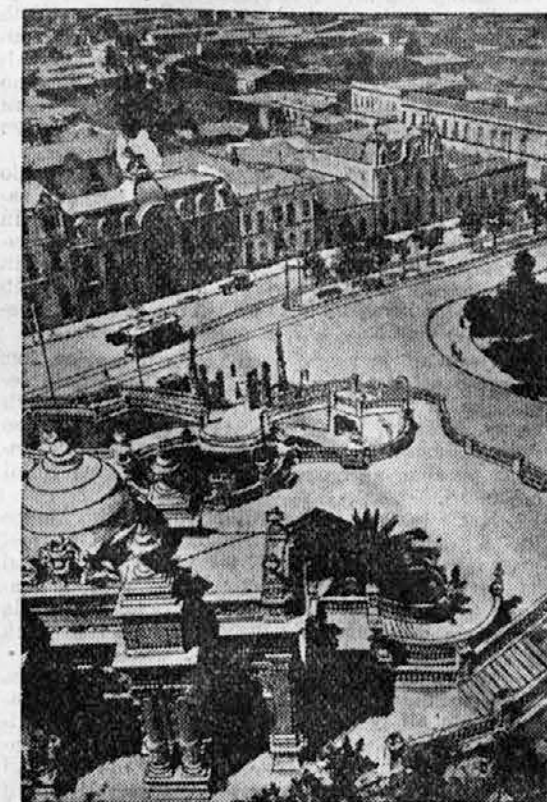
Najdarežljivejših je največ po zaporih

Toda med vsemi različnimi tipi ljudi, ki žive v državi Čile, niso morda najbolj očarljivi Indijanci, čeprav se ti zdi, če jih gledaš v oči, kakor da jim gre vedno na jok ali pa, da so nekam zamaknjeni. Še dosti zanimivejši je nek drug tip ljudi, ki so napol Indijanci iz plemena Aravkanija, napol pa potomci priseljencev. So izredno činični in sposobni ljudje, ki jih navdaja romantičnost in obenem praktična stvarnost ter so kos najtežavnijim nalogam. Pravijo, da tudi ni bolj velikodušnih in darežljivih ljudi, pa je kljub temu vprav njih največ po zaporih. Pa tudi njih je zdaj že vedno manj, kajti zdaj se, kakor da morajo narediti prostor bolj enoličnemu prebivalstvu.

Prestolnica Santiago — snažno in sodobno mesto

Največje in tudi najlepše čilsko mesto je Santiago. Leži ob vzhodni Andov. Mesto je izredno čisto. Hiše so čedne, čeprav je slog, v katerem so zgrajene, nekaka mešanica med sodobnim in tistim, v katerem so hiše gradili Španci v časih, ko so se začeli tod naseljevati. Precej zaslug si je pridobil za Santiago italijanski umetnik Gioacchino Toesca, ki je leta 1780 naredil načrt za tamkajšnjo katedralo, ki pa je bila pozneje razdejana. Čisto njegovo delo je dalje arhitektonski biser, palača Moneda, katere graditvi je posvetil 20 let svojega življenja. Spravil je tu v lep sklad poteze španskega sloga s prostornostjo, ki je lastna italijanskemu klasičnemu slogu. Mesto Santiago

ima danes približno 700.000 prebivalcev in se po svoji sodobnosti lahko primerja s prestolnicami v starem, evropskem svetu. Vendar pa Santiago nosi še marsikak pečat iz tistih časov, ko je bilo število njegovega prebivalstva neprimerno manjše in ko se ni bil prestolnica moderne republike.

Centro della capitale del Chile, Santiago. — Središče čilenske prestolnice Santiago.

Dvořak — drugi evropski častni doktor glasbe

Napisati skladbo »Stabat mater...« je večja umetnost kot pa znati latinsko

Leta 1890 v novembru je prejel Anton Dvořak obvestilo, da ga je vseučilišče v Cambridgeu proglasilo za častnega doktorja glasbe. Takšno čast so podelili do tedaj le enemu evropskemu glasbenemu umetniku, namreč berlinskemu profesorju Josefu Joachimu. Dvořak je odpotoval v Cambridge, da bi 15. julija 1891 tam namesto pismene disertacije, kakršna je potrebna za dosego doktorske časti, predaval svojo simfonijo v »G-duru in »Stabat Mater...«

Ze naslednji dan so podelili Dvořaku v vseučiliški avli doktorsko diplomo, in tudi za takšno slovesnost predpisano obleko in klobuk. Nemirno je poslušal promotorja, ki je poveljeval njegove izredne sposobnosti. Stal je tam, kot na trnu. Po vrnitvi iz Cambridgea je vedel svojim dijakom s konservatorija mnogo povedati o tej svoji promociji. Pripovedoval jim je med drugim tudi tole:

»Vse preveč je bilo teh ceremonij. Od vseh strani je letelo: »gospod doktor, gospod doktor!« Vsi obrzali so bili tako neznansko resni, in verjemite mi, da se mi je tedaj zdelo, kakor da nihče ne zna drugega jezika kot latinskega. Poslušal sem na levo in desno in na vse zadnje nisem vedel, koga naj prav za prav poslušam in komu posvetim večjo pozornost. Ko sem na vse zadnje spoznal, da ti ljudje ogovarjajo mene, sem bil nenadno kakor poparjen: kar sram me je bilo, ker nisem latinščine prav nič razumel. Kadar se zdaj spominim, se moram smejati, kajti prepričan sem, da je napisati skladbo »Stabat Mater...« vendar le večja umetnost, kakor pa znati latinsko.«

Ko je Dvořak leta 1891 nastopil kot profesor na praškem konservatoriju, ga je ves zavod nazival »gospod doktor«, čeprav je bilo njemu bore malo za takšno počastitev. Takrat je bil tudi že častni doktor filozofske fakultete na Karlovi univerzi v Pragi.

Meseca marca 1890 je vseučiliški svet na tej univerzi sklenil imenovati Antona Dvořaka še za častnega doktorja glasbe. To se je tudi zgodilo, in sicer po nasvetu in priporočilu slovitega skladatelja Smetane in vseučiliškega profesorja dr. Otokarja Hostinskega. Vseučiliški svet je poslal svoje poročilo o tem dunajskemu prosvetnemu ministrstvu z utemeljitvijo, da doslej še ni bil imenovan z avstro-ogrskih visokih šol še nihče za doktorja glasbe. K dr. Dvořakovim 60 letnici mu je v imenu dekanata Karlovega vseučilišča čestital spet profesor dr. Otokar Hostinski kot edinemu poklica-

nemu zastopniku češke glasbe dvajsetega stoletja. Izrazil mu je zahvalo za vse njegove zasluge na glasbenem polju, ki jih je kot češki umetnik dosegel in z njimi pripravil številnim ljubiteljem glasbe toliko umetniškega užitka in razvedrila.

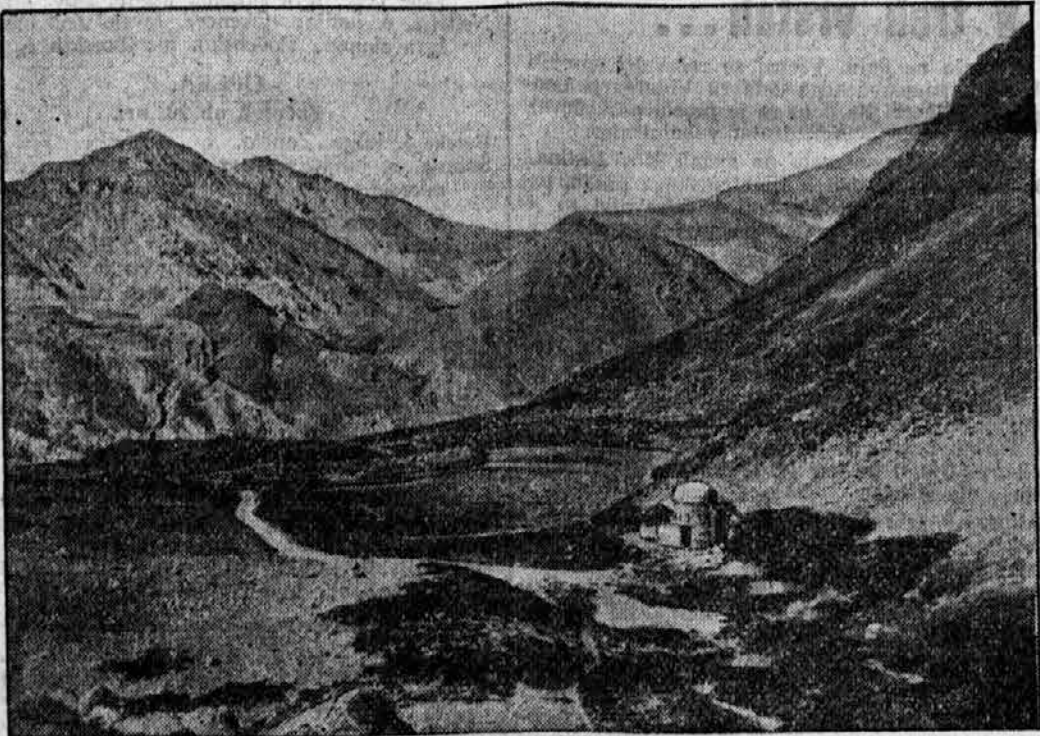
Razvoj daljnostrelnega topništva

Nemški daljnostrelni topovi še kar precej točno zadevajo cilje na angleški obali na razdaljo približno 40 km in več. Širina Rokavskega preliva med Calaisom in Doverom pa znaša 35 km. Za nas je možnost streljanja na te razdalje že nekaj samo po sebi razumljivega. Ze iz svetovne vojne vemo, da so nemški topovi ob-streljevali Pariz na daljavo 120 km. Vedeti pa moramo, da je bila tudi v svetovni vojni topovska krogla, ki je je na daljavo 40 km zadela cilj, velika redkost. Topništvo nemške mornarice je prvič streljalo leta 1915 na pristanišče Dunkerque z 38 cm topom, tako imenovanim »dolгим Maksom«, na razdaljo 42 km. Slavni pariški top je imel kaliber 21 cm. Avstrijci so v svetovni vojni uporabljali top »Sv. Jurij« s 35,5 cm kalibrom, ki je streljal 36 km daleč.

Topništvo, s katerim je mogoče streljati nad 2000 m daleč, pa je še zelo mlado. Pred sto leti so topovi lahko izstrelili kroglo največ do 1200 m daleč, 600—900 m so tedaj smatrali za najbolj ugodno razdaljo za streljanje. Topništvo je imelo tedaj prednost in premoč nad pehoto, kajti navadne puške so nesle največ do 250 m. Za časa Friderika Velikega so lahko topovi izstrelili 4 funte težko kroglo 1500 m daleč, 8 funtov težko 1000 m, a 12 funtov težko do 1800 m.

Glede na velikost kalibra so že v srednjem veku polagali veliko pažnjo na težak kaliber. Leta 1404 je bil vlt 39 cm top s 3,65 m dolgo cevjo. Vili so ga za Avstrijo. L. 1411 so vili »Faulo Metto« v Branschwau s kalibrom 66 centimetrov. »Bulle Griete« iz Genta je imela kaliber 62 cm in 5 m dolgo cev. Največji top na svetu je tedaj imel kaliber 115,8 cm in 6,78 metrov dolgo cev. Ta top imajo zdaj v Moskvi in je bil vlt leta 1586.

Vsi ti veliki topovi pa so bili zelo nepripravi za premikanje. Ene od prvih praktičnih topov za bitko je imel Karel Pogumni, bur-gundski vojvoda, ki je vladal od 1467—1477.

Caratteristico paesaggio del Chile, che rappresenta la zona dei vulcani. — Značilna pokrajinska slika iz Čileja, ki predstavlja ognjeniško področje.

Maršal Italo Balbo:

Italijanski roji nad svetom

Storni d'Italia sul mondo
Senca bridkosti.

Ob začetku tretje ure, ob 14, vidim nekaj milj pred seboj nekako rumeno črto na obzorju. Najprej sem domneval, da je le mrčina. Toda kmalu smo se prepričali, da je nekaj hujšega. Megla je to: strašna megla Severnega morja.

Komaj še utegnem napisati radijsko sporočilo moštvo, s katerim jim naročam, naj raztegnejo formacijo. Spustim se na trideset metrov, morje je postalo nemirno. K sreči je veter še ugoden. 25—30 minut plovemo skozi gosto meglo.

Prvi dotik z meglo povzroči nek poseben občutek: zdi se ti, da te bo zadušilo. Čeprav smo vsi uverjeni o tem, da je nemogoče, da ne bi naleteli nanjo, vendar stopijo v hipu pred oči vse nevarnosti, ki v takšnih okoliščinah grozijo. Prav malo je treba, da se letalo zaleti v vodo. Pri tako nizkem poletu je silno težko ostati ves čas v isti višini zaradi razlike zračnega pritiska. Treba je natančno kontrolirati višinometre, kajti, če se spremeni pritisk, ni izključeno, da višinomer kaže petdeset metrov, v resnici pa si komaj deset metrov nad vodo; če pa se hoče dvigniti, da bi izšel iz megle, obstoji nevarnost, da zadeneš ob druge ali da drugi zadenejo ob tvoj aparat.

Z očmi skušam prodreti meglo: krčevito se oprijemljem krmila in skušam zaznati morsko gladino pod seboj v neprestani pripravljenosti, da se bliskovito dvignem v višino, kakor hitro bi zagledal vodo...

V takšnih okoliščinah plovemo kakšnih trideset minut, ki pa se nam zdijo brezkončne. Razen teh neizogibnih občutkov, ni nobenih resnih težav. Temperatura še je visoka. Nobene nevarnosti ni, da bi se tvoril led na krilih.

Ob 15.30 se je naš položaj izboljšal. Sicer smo še v megli, toda mogoče je videti cel kilometer pred seboj. Sporočim ne-

mudoma eskadri, da sem izven megle. I-Bise, ki se je dvignil v višino 800 metrov, da se razgleda, se je vrnil v formacijo. Toda nove težave. Dvignil se je močan severozahodni veter, morje je postalo zelo nemirno, neob pa je vedno bolj temno. Formacija se zopet razširi. Zopet smo v megli. Morje je mogoče videti le od časa do časa. Zopet mine pol ure. Tak polet je neverjetno utrudljiv, vsi živci so napeti. Z velikim naporom morem še gledati predse. Občutek imam, kot da bi se dotikali vode. Črna ves čas pozorno opazuje instrumente. Sporazumemo se le s kretnjami. Tudi moj pomočnik je bled in izmučen. A kljub vsem nevarnostim in težavam smo izredno mirni. Opozorim pilote, naj se dvignejo, v nadi, da je v višini ozračje bolj čisto. Res imamo za hip nekaj uspeha, toda prav kmalu se zopet znajdemo v megli. Dvignemo se v višino do skrajne možnosti, a tudi tu sama megla. Končno pa le zagledam pred seboj čisto ozračje. Kakšno veselje! Nemudoma sporočim tovarišem, da smo izšli iz belega pekla. Sedaj je, hvala Bogu, mogoče videti v zadostno daljavo. Mirno nadaljujemo polet. Toda vreme je še nadalje slabo. Termometer kaže deset stopinj.

Megla je ostala za nami; zato pa je pred nami silno viharno morje. Gorje, če bi kateri izmed aparatov moral pristati! K sreči je smer vetra za nas ugodna. Nikjer na širnem oceanu ni videti nobene jadrnice, nobene ladje. Temno in mračno je okrog nas, pod nami pa razburkani valovi. Čez nekaj časa opazim, da se je dež spremenil v snežni metej. Ura je 16.49. V daljavi zagledam zemljo. Vestmannajvski otoki so to; je to skupina črnih otokov, katere brani mogočno in strahotno skalovje, katerih najvišji vrh dosega tri sto metrov. Obrežje Islandije je oddaljeno komaj nekaj desetnih kilometrov. Za največjim otokom je majhno ribiško mesto. Toda ničesar ni mogoče videti. Krenemo na levo proti polotoku Reykjanes. Hipoma uzrem pred seboj skalo, pokrito s snegom. Toda, kaj je to? V hipu, ko jo hočem preleteti, se dvigne z nje na stotine galebov: sneg je izginil in ostalo je le temno skalovje. Presekati bi morali pol-otok, da bi dospeli do zaliva mesta Reykjavik. Na tej strani obala ne nudi nobenega zatočišča. Toda kljub vsej pozornosti se

ne morem zapaziti gorovja, ki vem, da se dviga ob obali in se potem nadaljuje do sneženih in vulkanskih visokih planot v notranjosti otoka. Zdi se nam bolj varno, da zavijemo okrog rtiča proti Reykjanesu. S tem se je naša pot podaljšala za dvajset minut. Ob 17.20 smo ob izlivu reke Olfusa. Zavijemo še proti levi. Ob 17.25 smo nad Schogmesom. Dežuje neprestano. Ob 17.45 preletimo Osar. Ob 17.48 zagledamo Reykjavik. Zaliv je pokrit v nizki oblaki.

Naš polet se še nadaljuje ob obali; pregledati moramo lego mesta. Še sedaj nam ni mogoče opaziti gorovja, ki brani Rayk-jevik. Pač pa uzrem zvonik edine katoliške cerkve. Na ploščadi ob njem je vse polno ljudi. V pristanišču je nekaj ladij. Sirene oznanjajo naš prihod.

Končno najdem kraj za pristanek in se spustim na vodno gladino. Veter mi ta manever olajšuje. Ura je točno 18. Preleteli smo 1528 kilometrov v šestih urah in osemnajstih minutah. Povprečna brzina je znašala dvesto tri in štirideset kilometrov na uro. Zares rekorden čas!

Toda prav ob pristanku naletimo na nove težave, ker nas veter ovira, da ne moremo pritrčiti aparatov. Po štiridesetimi nutnem trudu se nam to posreči. Šele po končanem delu se zavem, da... me zebe. Majhen parnik se nam bliža. Na krovu zapazim znan obraz: kapetan Altomare, poveljnik oporišča. Poleg njega stoji nekdo, visoke postave, v slavnostni uniformi, s pozlačenim mečem ob boku in s pokrivalom z dvema rogljema. To je svetnik poslaništva Tomasi, ki nas prihaja pozdraviti. Ob pogledu na njegovo pokrivalo se spomnim na prijatelja De Bona, kateremu so tako zelo všeč te vrste pokrivala, ostanki nekdanjih dni...

Vsa nevolja je izginila. Ostal je le neprijeten občutek, ki ga povzroča zrak ostrega polarnega podnebnja. Izkrčamo se. Med predstavniki islandskih oblasti sem opazil nekega mladega postavnega moža. Je to prvi minister z ženo in majhno deklico, ki me spominja na mojo playolaso Valerijo. Deklece mi podari šopek cvetja. Cvetlice z Islandije: kako dragocen dar! Pristrčno se zahvalim.